

Részlet
Arno Dorian naplójából

1794. szeptember 12.

Az íróasztalomon fekszik az első oldalnál kinyitott naplója. Csak ennyit tudtam elolvasni, mielőtt az érzelmek mindent elsöprő hulláma elállította a lélegzetemet, és a szöveget darabokra törték a szemembe toluló kristályok. Az arcomon könnyek csordultak végig, ahogy rám támadtak a hozzá fűződő emlékek: a huncut bújócskázó kislány, a tűzről pattant menyecske, akit felnőttén megismertem és megszerettem, a vállán átvetett vörös hajfonatok, a sötét, ragyogó szempillák mögött fénylő szemek. Mozgását a képzett táncos és a meseteri kardvívó egyensúlyérzéke jellemezte. Ugyanolyan magától értetődő nyugalommal siklott végig a palota parkettjén a vágyakozó férfiszemek előtt, mint ahogyan harcolt.

Ám a szeme titkokat rejtett. Titkokat, amelyeket most megismerhetek. Ismét felemelem a naplóját, a tenyeremmel és az ujjbegyemmel akarom simogatni a lapjait, a szavait, érezni lelke egy részét az oldalakon.

Olvasni kezdek.

Részletek
Élise de la Serre naplójából

1778. április 9.

1.

A nevem Élise de la Serre. Tízéves vagyok. Az apám neve François, az anyámé Julie, és Versailles-ban élünk, a csillogó, csodás Versailles-ban, ahol gyönyörű épületek és előkelő kastélyok húzódnak a hatalmas palota árnyékában, a citrusfákkal övezett utak, a csillámló tavak és szökőkutak és a különös műgonddal ápolt kertek között.

Nemesemberek vagyunk. Szerencsések. Kiváltságosak. Ha bizonytságot akarunk efelől, elegendő elindulnunk a Párizsba vezető tizenöt mérföldes úton. Lógó olajlámpák világítják meg, mert Versailles-ban ilyeneket használunk, ám Párizsban a szegények faggyúgyertyával világítanak, és a faggyúgyárok füstje halálos lepelként temeti be a várost, bekoszolja az emberek bőrét, és eltömíti a tüdejüket. Párizs rongyokba öltözött szegényei, akiknek a vállát nehéz testi munka vagy lelki bánat rogyasztja meg, szinte állandóan sötét utcákon kúsznak végig. Az utcákat elárasztják a nyílt kanálisok, amelyekben szabadon csurog az iszapos víz és az emberi ürülék. Még a minket gyaloghinton hordozó szolgák lábát is ellepi, amikor tágra nyílt szemmel bámulunk ki az ablakon.

Később díszes kocsikba szállva indulunk vissza Versailles felé, és szellemként ködbe burkolózott alakok mellett haladunk el. Ezek a mezítlábas parasztok művelik meg a nemes földet, és éheznek, ha rossz a termés. Gyakorlatilag rabszolgái a földesuraknak. Otthon meghallgatom szüleim történeteit arról, hogy a parasztoknak azért kell fennmaradniuk az éjjel, hogy botokat suhogtatva elűzzék a földesúr álmát brekegéssel megzavaró békákat, és hogy füvet kell enniük, nehogy éhen haljanak. A nemesemberek közben jó módban élnek, nem fizetnek adót, nem kell bevonulniuk katonának, és még a *corvée*, az utakon végzett megalázó ingyenmunka alól is mentesülnek. A szüleim azt mondják, hogy Marie Antoinette királyné a palota folyosóin, báltermeiben és előszobáiban bolyongva álmodja meg, milyen új öltözékekre költhetné a ruhapénzét, míg férje, XVI. Lajos király a *lit de justice*-én heverészve hozza a nemeseket a szegények és éhezők kárára tovább gazdagító törvényeit. Szüleim komoran emlegetik, hogy az ilyen cselekedetek könnyen forradalmi hangulatot szíthatnak.

11.

Van egy kifejezés annak a pillanatnak a leírására, amikor hirtelen megértesz valamit. Amikor „leesik a húszfilléres”.

Kisgyerekként sosem gondolkodtam el azon, hogy miért tanulok történelmet, nem pedig illemtant, jó modort és kecses testtartást. Nem csodálkoztam el azon, hogy anya miért csatlakozik apához és a Varjakhhoz vacsora után, a hangját felemelve, amikor a heves vitában nem ért egyet valamivel. Mint

ahogy azon sem, hogy miért nem női nyeret tesznek fel a lovára, miért nincs szüksége istállóinasra, hogy felszálljon rá, és miért nincs ideje a divatról vagy az udvari pletykákról beszélgetni. Egyetlenegyszer sem kérdeztem meg, hogy miért más az én anyám, mint a többi anya.

Amíg le nem esett a húszfilléres.

III.

Gyönyörű volt, természetesen, és mindig jól öltözött, bár nem az udvari hölgyek kifinomult módján, akikről az ajkát lebiggyesztve, rosszállóan beszélt. Az ilyen nőknek szerinte a kinézetük és a rangjuk volt a rögeszméjük. A *dolgok*.

– Fel sem ismernének egy eredeti gondolatot, még ha egyenesen szembejönne is velük. Élise, ígérd meg, hogy te sose leszel olyan, mint ők!

Kíváncsiságból, mert tudni akartam, hogy milyen ne legyenek soha, anyám szoknyája mögül meglestem azokat a gyűlölt nőket. Túlpúderezett pletykafészkeket láttam, akik odaadást tettek férjeik iránt, miközben szemük a legyezőjük széle felett mit sem gyanító szeretőjelöltekre vadászott. Észrevétlenül pillantottam be a rizsporálarok mögé, amikor ajkukon elhalt a megvető nevetés, amikor szemükben kihunytt a gúnyos tekintet. Láttam valódi mivoltukat. A félelmet. A rettegést, hogy kegyvesztetté válnak. Hogy lecsúsznak a társadalmi ranglétrán.

Anyá nem ilyen volt. Először is, a pletykákkal mit sem törődött. Sosem láttam a kezében legyezőt, gyűlölte a púdert,

nem érdekelte a szénfekete szépségflastrom és az alabástrom bőr. Az egyetlen kivételt a divat vonatkozásában a cipőï jelentették. Ettől eltekintve a viselkedésében egyetlenegy dolgra ügyelt: hogy mindig méltóságos legyen.

És teljes odaadással viseltetett apám iránt. Mellette állt – de mindig az oldalán, sosem mögötte –, támogatta, rendíthetetlenül hűséges volt iránta. Apámnak voltak tanácsadói: Chrétien Lafrenière, Louis-Michel Le Peletier és Charles Gabriel Sivert urak, valamint Madame Levesque. Hosszú fekete kabátjuk, sötét nemezkalapjuk és sosem mosolygó szemük miatt „Varjaknak” neveztem őket, és gyakran hallottam, hogy anya apa pártját fogja velük szemben, mindig támogatja, bármit is mondjon neki zárt ajtók mögött.

De már régen nem hallottam vitatkozni apával.

Azt mondják, ma éjjel meghalhat.

1778. április 10.

1.

Túlélte az éjszakát.

Ott ültem az ágyánál, fogtam a kezét, és beszéltem hozzá. Egy ideig abban a tévhitben ringattam magamat, hogy én nyújtok vigaszt neki, egészen addig, amíg felém nem fordította a fejét, és zavaros, ám a lelkembe fúródó szemével rám nem nézett, amiből nyilvánvalóvá vált, hogy ennek éppen a fordítottja igaz.

Az éjjel voltak pillanatok, amikor az ablakon kibámulva láttam Arnót lent az udvaron. Irigykedve néztem, hogy mit sem sejt arról a szívfájdalomról, amelytől alig pár lépésnyi távolság választja el. Azt persze tudja, hogy anyám beteg, de a tüdőbaj hétköznapi dolog, bármikor holtan eshet össze az ember az orvos szeme láttára, még itt Versailles-ban is. És ő nem de la Serre. Szüleim fogadott fia, nem részese legmélyebb, legsötétebb titkainknak, legszemélyesebb gyötrelmeinknek. Meg hát nem is nagyon ismerte anyámat más állapotában. Arno számára anya olyan valaki csupán, akit valahol távol, a kastély felső emeletén ápolnak, akit csak a betegsége határoz meg a számára.

Apám és én ellenben rejtett pillantásokkal osztozunk egymással a kínzó bánatban. Minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy a külvilág mit se sejtсен, gyászunkat tompítja a két éve ismert rettenetes diagnózis. Fájdalmunk egy újabb titok, amelyet elrejtünk a fogadott fiú elől.

11.

Egyre közelebb kerülünk ahhoz a pillanathoz, amikor leesett a húszfilléres. És ha felidézem az első incidenst, az első alkalmat, amikor ténylegesen elgondolkodtam a szüleimen, és különösen anyán, a sorsom felé vezető út egyik jelzőoszlopát látom benne.

A kolostorban történt. Ötéves voltam, amikor bevonultam, erről korántsem tiszták az emlékeim. Inkább csak benyomások: ágyak egymás mellett, hosszú sorban, egy világos, bár kissé széteső emlék arról, ahogy kinézek egy zúzmara koronázta ablakon, és meglátom a hullámozó ködszoknyák fölé nyúló fák csúcsát, és... a Tisztelendő Anyát.

A görnyedt és zord Tisztelendő Anya hírhedten kíméletlen volt. Úgy sétált végig a kolostor folyosóin, botját a tenyerén hordozva, mintha egy banketten készülne felszolgálni. Az irodájában mindig az íróasztalára fektette. Akkoriban csak úgy mondtuk egymás közt, hogy „most te vagy soron”, és egy ideig nekem szólt ez a figyelmeztetés, amikor gyűlölte, hogy próbáltam boldognak lenni, irigyelte tőlem, hogy könnyen nevetésre fakadtam, és a mosolyomat mindig gunyorosnak vélte. Majd letörli az arcomról azt a vigyort a bot, mondta.

Ebben igaza is volt a Tisztelendő Anyának. Valóban letö-
rölte. Egy időre.

Aztán egy nap megérkezett anya és apa. A Tisztelendő Anyá-
hoz jöttek, fogalmam sincs, milyen ügyben, majd kérésükre
behívtak az irodába. Szüleim a széken ülve hátrafordultak,
hogy üdvözljenek, míg a Tisztelendő Anya az íróasztala
mögött állt, arcán a szokásos leplezetlen megvetéssel, ajkait
alig hagyhatták el az utolsó szavak, amelyekkel kertelés nélkül
felsorolta számos hibámat.

Ha csak anya lett volna ott, nem viselkedem annyira for-
málisan. Odaszaladtam volna hozzá, abban a reményben, hogy
el tudok bújni ruhái redőiben, egy másik világba, el, távol
attól a szörnyűséges helytől. De mindketten eljöttek, és nekem
az apám a királyom volt. Ő írta elő a követendő udvariassági
szabályokat, ő ragaszkodott eleve ahhoz, hogy kolostorban
tanítsanak. Így hát közelebb léptem, térdhajlítással bókoltam,
és vártam, hogy megszólítsanak.

Anyám elkapta és felemelte a kezemet. El sem tudom kép-
zelni, hogyan vette észre egyáltalán, hisz lelógattam oldalt, de
valahogy mégis meglátta a bot által hagyott nyomokat.

– Mi ez? – kérdezte követelőző hangon a Tisztelendő Anyá-
tól, felé emelve a kezemet.

Sosem láttam a Tisztelendő Anyát akár csak egy kicsit is
veszíteni a higgadságából. Ám most úgy tűnt, hogy elsápad.
Anyám egy másodperc alatt átalakuláson ment át, a Tiszte-
lendő Anya vendégeként elvárt udvariasság helyett a kitörni
készülő harag lett rajta úrrá. Mindannyian megérezteük.
A Tisztelendő Anya a leginkább. Egy kicsit hebegett.

– Ahogy az imént mondtam, Élise akaratos és bomlasztó természetű lány.

– Ezért megpálcázzák? – Anyám felemelte a hangját, ahogy gyűlt benne a düh.

A Tisztelendő Anya megvonta a vállát.

– Mi más módon várhatnák el tőlem, hogy fenntartsam a rendet?

Anya felkapta a botot.

– Én azt várom el magától, hogy *képes legyen* fenntartani a rendet. Azt képzeled, hogy ez ad magának erőt? – Lecsapott az asztalra a bottal. A Tisztelendő Anya megugrott és nagyot nyelt, szemével apámat kereste, akinek a tekintetéből a világon semmit sem olvashatott ki. Mintha a fejlemények egyáltalán nem igényelték volna a közbeavatkozását. – Nos, akkor csúnyán téved – tette hozzá anya. – Ez éppen hogy a gyengeség jele!

Felállt, a Tisztelendő Anyára meredt, és megint megugrasztotta, ahogy másodszor is rácsapott az asztalra a bottal. Majd kézen fogott.

– Gyere, Élise!

Elmentünk, és onnantól kezdve otthon végeztem az iskolai munkát, magántanítók mellett.

Ahogy kisiettünk a kolostorból, és felszálltunk a kocsiba, amely csendben hazavitt minket, egy dolgot biztosan tudtam. Noha anya és apa számos kimondatlan dolgot hagyott síseregni a levegőben, azt az egyet biztosan tudtam, hogy a hölgyek nem viselkednek úgy, ahogy anyám az imént. Legalábbis a rendes hölgyek nem.

Egy másik jel. Körülbelül egy évvel később történt, egy elkényeztetett lány születésnapján, egy szomszédos kastélyban. A többi, korombéli lány babákkal játszott, megteázta őket, persze csak babateával, hisz nem volt ott igazi tea vagy sütemény. A kislányok úgy tettek, mintha teát itatnának és süteményt etetnének a babáikkal, ami nekem már akkor is ostobaságnak tűnt.

Nem messze tőlünk a fiúk ólomkatonákkal játszottak, így hát felálltam, és odamentem hozzájuk, észre sem véve a társaságra leereszkedő döbbent csendet.

Ruth, a dajkám elhúzott tőlük.

– Maga babákkal játszik, Élise – mondta határozottan, de idegesen. A szeme villámlott, ahogy elsüllyedt a többi dajka rosszalló tekintetét látván. Engedelmeskedtem, leültem, és úgy tettem, mintha érdekelne a tea és a sütemény. A kínos közzjáték befejeztével az udvar visszatért természetes állapotába: a fiúk ólomkatonákkal játszottak, a lányok babákkal, a dajkák figyelték őket is, minket is, nem messze tőlünk pedig az anyukák, azok a nemes hölgyek, fecsegve üldögéltek a kovácsoltvas kerti székeken.

A pletykálkodó hölgyekre nézve anya szemével láttam őket. Láttam, hogyan lesz belőlem fűben ülő kislányból pletykálkodó asszony, és hirtelen tökéletes bizonyossággal tört rám a felismerés, hogy én ezt nem akarom. Nem akarok olyan lenni, mint azok az anyukák. Olyan akartam lenni, mint az én anyám, aki kivonta magát a tyúkketrecből, és a távolban, egyedül állt a vízparton, ahol mindenki tisztán láthatta, menyire elűt a többiektől.

III.

Üzenetet kaptam Weatherall úrtól. Anyanyelvén, angolul írja, hogy szeretne találkozni anyával, és kéri, éjfélkor legyek a könyvtárban, én vezessem majd a szobájához. Apának ne szóljak.

Egy újabb titok, amit meg kell tartanom. Néha úgy érzem magamat, mint azoknak a szegény nyomorultaknak az egyike, akiket Párizsban látunk, a rájuk kényszerített elvárások alatt görnyedezve.

Még csak tízéves vagyok.